

THUS IN ORDER THAT THERE BE SOCIETY, AND ALL THE MORE, THAT THIS SOCIETY PROSPER, IT IS NECESSARY THAT ALL THE MINDS OF THE CITIZENS ALWAYS BE BROUGHT TOGETHER AND HELD TOGETHER BY SOME PRINCIPLE IDEAS. - ALEXIS DE TOCQUEVILLE (1840) -



OVER VRIJHEID, VERZET EN VREDE...

door Dzsingisz Gábor

Is vrijheid kunnen gaan en staan waar je wil? Is vrijheid je niet hoeven conformeren? Is 't alles kunnen zeggen, doen of geloven? Of geen overheidsbemoeienis? Economische onafhankelijkheid? Een luxe artikel? Individualisme? Of is het iets dat verbindt? Het antwoord is keer op keer ja; want vrijheid kent veel dimensies.

Hoe mensen vrijheid beleven en naar welke vorm zij verlangen, wordt vooral bepaald door hun economische omstandigheden en historische context. Hun beleving en verlangens lopen sterk uiteen. Een ander je eigen opvattingen opleggen is per definitief in strijd met 'vrijheid'. Zeker als het zonder kennis van of verdieping in die ander gebeurt. En dat is precies wat er op dit moment in Europa speelt. Het huidige conflict tussen het 'vrije Westen' en de landen die nog steeds onterecht als 'Oostblok' betiteld worden, wordt daardoor veroorzaakt. In dit artikel poog ik enige context te schetsen om begrip te kweken. Hierbij is het Hongaarse verhaal mijn uitgangspunt.

Het Hongaarse volk beschouwt zichzelf als één van de meest vrijheidslievende volkeren ter wereld. Hun vrijheidstrijd begon in de Middel-

eeuwen en duurde, bijna onafgebroken, zo'n 500 jaar tot ze in de jaren '90 het Sovjet-juk af wisten te werpen. Afgezien van twee korte periodes leveren de Hongaren dus vijf eeuwen lang een vaak fel en bloederig verzet, tegen buitenlandse overheersers en militaire bezetting. De hele Hongaarse cultuur, taal en literatuur is hier dan ook van doordrongen.

In diezelfde eeuwen, vanaf de zestiende eeuw, ontwikkelt Nederland zich in opgaande lijn tot een vrij en welvarend land. Een land waar vrije burgers tot ontplooiing komen en samen hun nationale soevereiniteit opbouwen.

Terug naar 1526 in Hongarije... Met de zege van het Ottomaanse leger van sultan Süleyman de Grote, start 160 jaar Turks-islamitische overheersing. In die periode is de bevolking van 3,2 miljoen ruim gehalveerd en gereduceerd tot 1,5 miljoen Hongaren. Grote delen van het land raakten zelfs volledig ontvolkt. Landbouwgrond verwilderde en werd moeras. Tienduizenden kinderen werden ontvoerd, afgevoerd naar Perzië, waar zij omgevormd werden tot Janitsaren, de elitetroepen, van de sultan. Cultuurhistorisch gezien, speelt dit nog steeds een duidelijke rol; het Hongaarse volk heeft sindsdien een grote aversie tegen de islam.

In diezelfde periode (1500-1700) verdubbelt de bevolking van de Noordelijke Nederlanden. Ook wordt Amsterdam het centrum van de wereld, waar internationale handel floreert en de basis wordt gelegd voor enorme welvaart.

In 1686 'bevrijden' de Oostenrijkers de Hongaren en volgt een 222-jarige vrijheidstrijd tegen de Habsburgse onderdrukkers. Één van de hoogtepunten is de revolutie van 1848 onder leiding van Lajos Kossuth. Maar de Oostenrijkers slaan met hulp van de Russische tsaar de opstand neer; genadeloze retorsie, bloedige terreur en militaire bezetting volgen opnieuw.

In Nederland legt liberaal Thorbecke in deze tijd de grondslagen voor onze moderne staat, waarin individuele vrijheidsrechten tot volle wasdom kunnen komen.

In 1918 wordt Hongarije voor het eerst sinds de Turkse bezetting een onafhankelijke staat, even maar, want op 19 maart 1944 valt de Duitse Weermacht binnen. En met de 'bevrijding' in 1945 nemen de Sovjetsoldaten onmiddellijk het stokje over. Pas 45 jaar later in 1990 verlaten zij het land.

NATIONAL LOYALTY INVOLVES A LOVE OF HOME AND A PREPAREDNESS TO DEFEND IT

ROGER SCRUTON (2006)

'Vrijheid' wordt in Nederland vooral als individuele vrijheid ervaren, geen bemoeienis of regels van hogerhand. Vrijheid in de zin van 'vrij zijn van een buitenlandse overheerser' speelt hier slechts kortstondig, tijdens en direct na de Franse (Napoleon) en Duitse (WOII) bezetting een rol.

In Hongarije is dit anders; want in een land dat 500 jaar bijna onafgebroken strijdt vóór zijn vrijheid en tégen buitenlandse inmenging, heeft de 'nationale soevereiniteit' vooralsnog een hogere gevoelswaarde dan individuele vrijheid en verlangt men naar een óafhankelijke en sterke staat.

Voor de periode Orbán, werd de kloof tussen steeds meer arme Hongaren en een kleine groep steeds rijkeren alsmaar breder. Puur liberaal economisch beleid kon die niet dichtten. Door de privatisering van nutsbedrijven waren gas, water en elektra voor velen haast onbetaalbaar geworden. En de rentepolitiek van internationale banken en het vrije spel van

wisselkoersen resulteerde in een torenhoge schuldenlast van individuele huishoudens en gezinnen. De middenklasse werd uitgehold.

Alleen krachtig staatsingrijpen kon het tij keren. En deed dat ook met meer welvaart voor velen als gevolg. Men trekt de conclusie dat in het economisch vrijheidsmodel de sterkste altijd bepaalt waar de grens van de vrijheid ligt en acht dit niet wenselijk. Krachtig ingrijpen van de overheid, krachtiger dan in West-Europa gangbaar is, wordt daarom toegejuicht. Dit geldt naast Hongarije ook voor Polen. Graag benadruk ik dat de argumentatie tegen de liberale democratie zich uitsluitend richt tegen economische aspecten ervan en niet tegen klassieke mensenrechten en democratische instellingen.

Er heerst verdeeldheid en achterdocht binnen Europa. Elkaar de les lezen en straffen, lost niets op. Niet elke vraag verlangt hetzelfde antwoord. Laten we het ijzeren gordijn niet opnieuw dichttrekken, maar elkaar met een open blik en begrip tegemoet treden. En het zou al een goed begin

zijn als wij de zogenaamde 'Oostblok' landen enig respect tónen en hen niet langer aanduiden met een term die herinnert aan een tijd van uitsluiting, onderdrukking en onvrijheid.

Dzsingisz Gábor vluchtte na de Hongaarse Opstand van 1956 met zijn moeder naar Nederland. Daar was hij voor CDA actief, onder meer als burgemeester, Tweede Kamerlid en staatssecretaris van natuurbeheer. Na zijn politieke carrière vervulde hij een diplomatieke functie in zijn geboorteland.

